K_S K_{SO} K_{s0} I_R

Kurs zadaniowy z chemii

Maturalis i Kamil Kaznowski

Lekcja 13/25 – 13 lutego 2023 r.

Temat: Iloczyn rozpuszczalności

$SrCO_3 \rightleftharpoons Sr^{2+} + CO_3^{2-}$

$K_S = \frac{[Sr^{2+}] \cdot [CO_3^{2-}]}{[SrCO_3]}$ → $c = 1$

Zadanie 1.

Poniżej przedstawiono wartości iloczynu rozpuszczalności wybranych węglanów w temperaturze 25°C.

$MgCO_3$	$CaCO_3$	$SrCO_3$	$BaCO_3$
$K_{s0} = 3{,}5 \cdot 10^{-8}$	$K_{s0} = 2{,}8 \cdot 10^{-9}$	$K_{s0} = 1{,}1 \cdot 10^{-10}$	$K_{s0} = 5{,}1 \cdot 10^{-9}$

a) Korzystając z przedstawionych wyżej wartości iloczynu rozpuszczalności, oceń, który z węglanów metali II grupy jest najlepiej rozpuszczalny w wodzie, i podaj jego wzór.

$MgCO_3$

b) Zmieszano 100 cm^3 roztworu $CaCl_2$ o stężeniu 0,001 mol/dm^3 i 100 cm^3 roztworu Na_2CO_3 o stężeniu 0,001 mol/dm^3. Wykonaj odpowiednie obliczenia i oceń, czy po zmieszaniu roztworów nastąpiło wytrącenie osadu $CaCO_3$.

Obliczenia:

$CaCl_2 + Na_2CO_3 \rightarrow CaCO_3\downarrow + 2NaCl$

$Ca^{2+} + CO_3^{2-} \rightarrow CaCO_3\downarrow$

$V = 100\,cm^3$

$c = 0{,}001 \frac{mol}{dm^3}$

$n = c \cdot V = 0{,}001 \frac{mol}{dm^3} \cdot 0{,}1\,dm^3$

$n = 0{,}0001\ mol \rightarrow CaCl_2 \mid Na_2CO_3$

$Ca^{2+} \quad CO_3^{2-}$

$[Ca^{2+}] = [CO_3^{2-}] = \frac{n}{V} = \frac{0{,}0001\,mol}{0{,}2\,dm^3} = 5 \cdot 10^{-4}\ mol/dm^3$

$K_{SO} = [Ca^{2+}] \cdot [CO_3^{2-}]$

$[Ca^{2+}] \cdot [CO_3^{2-}] = 5 \cdot 10^{-4} \cdot 5 \cdot 10^{-4} =$

$= 2{,}5 \cdot 10^{-7} > K_{SO}$

Osad strąci się.

Zadanie 2.

Rozpuszczalność substancji trudno rozpuszczalnej charakteryzują dwie wielkości:

- iloczyn rozpuszczalności (K_{SO}), który opisuje stan równowagi między osadem trudno rozpuszczalnej substancji a stężeniem jej jonów w roztworze
- rozpuszczalność molowa (S), która wyrażona jest stężeniem molowym substancji w jej roztworze nasyconym.

Substancja	Iloczyn rozpuszczalności K_{SO}	Rozpuszczalność molowa S, mol · dm^{-3}
$Sc(OH)_3$	$2{,}22 \cdot 10^{-31}$	$9{,}5 \cdot 10^{-9}$
$Sn(OH)_2$	$5{,}45 \cdot 10^{-27}$	$1{,}1 \cdot 10^{-9}$

Wartości liczbowe podane są dla temperatury 25 °C.

Na podstawie: J. Sawicka, A. Janich-Kilian, W. Cejner-Mania, G. Urbańczyk, *Tablice chemiczne*, Gdańsk 2002

Korzystając z powyższej informacji, napisz wzór wodorotlenku, który jest lepiej rozpuszczalny w wodzie, oraz napisz, czy dokonując tego wyboru, należało porównać wartości rozpuszczalności molowych, czy też wartości iloczynów rozpuszczalności substancji.

Wzór wodorotlenku: $Sc(OH)_3$

Należało porównać wartości rozpuszczalności molowej

Obliczenia:

$Sc(OH)_3 \rightleftharpoons Sc^{3+} + 3OH^-$

$X \quad 3X$

$K_{SO} = [Sc^{3+}] \cdot [OH^-]^3$

$K_{SO} = X \cdot (3X)^3$

$K_{SO} = 27X^4$

$X = \sqrt[4]{\frac{K_{SO}}{27}}$

$\hookrightarrow S \ [mol/dm^3]$

$[Sc^{3+}] = S$

$[OH^-] = 3S$

Zadanie 3.

Do trzech probówek zawierających wodny roztwór siarczanu(VI) sodu (Na_2SO_4) dodano wodne roztwory trzech różnych soli. Do probówki I dodano roztwór chlorku strontu ($SrCl_2$), do probówki II roztwór chlorku wapnia ($CaCl_2$), a do probówki III roztwór chlorku baru ($BaCl_2$). Objętości i stężenia molowe wszystkich roztworów były jednakowe. We wszystkich probówkach zaobserwowano strącenie osadu.

Iloczyny rozpuszczalności soli wynoszą odpowiednio:

Wzór soli	$SrSO_4$	$CaSO_4$	$BaSO_4$
Iloczyn rozpuszczalności	$6{,}0 \cdot 10^{-7}$	$3{,}2 \cdot 10^{-5}$	$1{,}1 \cdot 10^{-10}$

Napisz, w której probówce stężenie jonów siarczanowych(VI) jest największe.

$CaSO_4$

Zadanie 4.

W 1 dm^3 pewnego wodnego roztworu znajdowało się $1{,}0 \cdot 10^{-10}$ mola jonów Cl^-, $1{,}0 \cdot 10^{-10}$ mola jonów I^- oraz jony Na^+. Do roztworu wprowadzono kroplę roztworu $AgNO_3$ zawierającą $1{,}0 \cdot 10^{-5}$ mola tej soli.

Iloczyny rozpuszczalności AgCl i AgI w temperaturze *T*, w której przeprowadzono doświadczenie, wynoszą:

$$K_{SO} = [Ag^+] \cdot [Cl^-] = 1{,}8 \cdot 10^{-10} \quad \text{i} \quad K_{SO} = [Ag^+] \cdot [I^-] = 8{,}5 \cdot 10^{-17}$$

Na podstawie: J. Sawicka, A. Janich-Kilian, W. Cejner-Mania, G. Urbańczyk, *Tablice chemiczne*, Gdańsk 2002.

Napisz <u>w formie jonowej skróconej</u> równanie reakcji, która zaszła jako pierwsza podczas opisanego doświadczenia.

$Ag^+ + I^- \rightarrow AgI\downarrow$

Oceń, czy w temperaturze *T* może istnieć roztwór, w którym iloczyn stężeń molowych kationów srebra i anionów chlorkowych wynosiłby $2 \cdot 10^{-5}$. Uzasadnij swoje stanowisko.

Nie, ponieważ iloczyn stężeń jonów Ag^+ i Cl^- przekracza wartość iloczynu rozpuszczalności. Strąci się AgCl.

AgCl

$[Ag^+] \cdot [Cl^-] =$

$= 2 \cdot 10^{-5} \cdot 2 \cdot 10^{-5} =$

$= 4 \cdot 10^{-10}$

$Ag^+ + Cl^- \rightarrow AgCl\downarrow$

$Ag^+ + I^- \rightarrow AgI\downarrow$

Zadanie 5.

Wykonaj obliczenia i napisz, czy po zmieszaniu równych objętości roztworów siarczanu(VI) potasu i chlorku baru o stężeniu $2 \cdot 10^{-3}$ mol · dm^{-3} każdy wytrąci się osad siarczanu(VI) baru.

Obliczenia:

Oceń, czy w temperaturze 298 K może istnieć roztwór, w którym stężenie kationów baru wynosi 10^{-5} mol · dm^{-3}, a stężenie anionów siarczanowych(VI) wynosi 10^{-6} mol · dm^{-3} (iloczyn rozpuszczalności siarczanu(VI) baru w temperaturze 298 K wynosi $K_{SO} = 1{,}1 \cdot 10^{-10}$). Uzasadnij swoje stanowisko.

Na podstawie: J. Sawicka i inni, *Tablice chemiczne*, Gdańsk 2002.

.....

.....

.....

Zadanie 6.

Halogenki srebra są związkami trudno rozpuszczalnymi w wodzie. Ich iloczyny rozpuszczalności w temperaturze 25 °C wynoszą:

Wzór soli	Wyrażenie na iloczyn rozpuszczalności	Wartość iloczynu rozpuszczalności
AgCl	$K_{s(AgCl)} = [Ag^+] \cdot [Cl^-]$	$1{,}6 \cdot 10^{-10}$
AgBr	$K_{s(AgBr)} = [Ag^+] \cdot [Br^-]$	$7{,}7 \cdot 10^{-13}$
AgI	$K_{s(AgI)} = [Ag^+] \cdot [I^-]$	$1{,}5 \cdot 10^{-16}$

Na podstawie: K.-H. Lautenschläger, W. Schröter, A. Wanninger, *Nowoczesne kompendium chemii*, Warszawa 2007.

Podaj wzór halogenku srebra, którego rozpuszczalność w wodzie jest najmniejsza.

AgI

Oblicz, ile moli jonów srebra znajduje się w 1 dm^3 nasyconego w temperaturze 25 °C wodnego roztworu chlorku srebra.

Obliczenia:

$AgCl \rightleftharpoons Ag^+ + Cl^-$

$K_{so} = [Ag^+] \cdot [Cl^-]$

$K_{so} = x \cdot x$

$K_{so} = x^2$

$x = \sqrt{K_{so}} = \sqrt{1{,}6 \cdot 10^{-10}} = 1{,}26 \cdot 10^{-5}$ mol/dm^3

↳ S

$1{,}26 \cdot 10^{-5}$ mola

Zadanie 7.

W temperaturze 25 °C iloczyn rozpuszczalności chlorku srebra w wodzie jest równy $1{,}8 \cdot 10^{-10}$.

Na podstawie: J. Sawicka, A. Janich-Kilian, W. Cejner-Mania, G. Urbańczyk, *Tablice chemiczne*, Gdańsk 2002.

Do wodnego roztworu azotanu(V) srebra dodano wodny roztwór chlorku potasu i otrzymano mieszaninę o objętości 1 dm^3 i o temperaturze 25 °C. W tej mieszaninie stężenie azotanu(V) srebra wynosiło $1{,}0 \cdot 10^{-4}$ $mol \cdot dm^{-3}$, a stężenie chlorku potasu było równe $1{,}0 \cdot 10^{-6}$ $mol \cdot dm^{-3}$.

Czy po zmieszaniu roztworów wytrącił się osad chlorku srebra? Odpowiedź uzasadnij.

.....

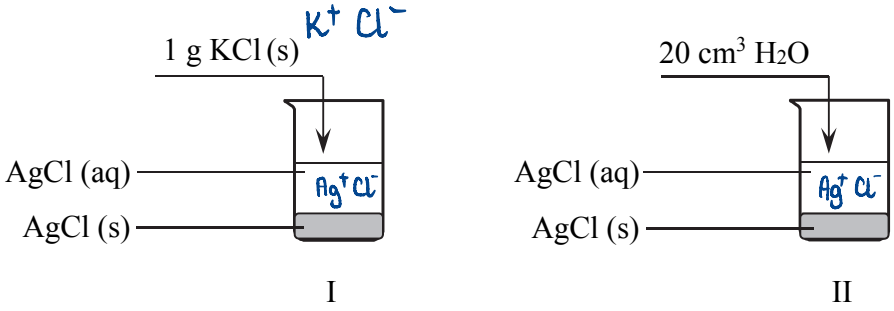
.....

.....

.....

Zadanie 8.

Opisany eksperyment przedstawiono na poniższym rysunku:

Uzupełnij poniższe zdania. Wybierz i zaznacz jedno określenie spośród podanych w każdym nawiasie.

Po dodaniu chlorku potasu i po ponownym ustaleniu się stanu równowagi masa osadu w zlewce I była (większa niż / taka sama jak / mniejsza niż) przed dodaniem soli. Po dodaniu wody do zlewki II i po ponownym ustaleniu się stanu równowagi stężenie jonów srebra było (większe niż / takie samo jak / mniejsze niż) przed dodaniem wody.

Zadanie 9.

Chlorek, bromek i jodek ołowiu(II) są solami trudno rozpuszczalnymi w wodzie. Chlorek i bromek mają barwę białą, a jodek jest żółty. $PbI_2\downarrow$
Do $5{,}0\ cm^3$ nasyconego roztworu chlorku ołowiu(II) dodano $2{,}5\ cm^3$ roztworu pewnej soli i zaobserwowano efekt pokazany na zdjęciu.

Spośród poniższych soli wybierz tę, której roztwór mógł być użyty w tym doświadczeniu, i zaznacz jej wzór. Oblicz, jakie powinno być minimalne stężenie molowe użytego roztworu tej soli, żeby wystąpił zaobserwowany efekt.

$K_{SO} = 1{,}7 \cdot 10^{-5}$ $PbCl_2$
$K_{SO} = 9{,}8 \cdot 10^{-9}$ PbI_2

NaCl AgI KBr **NaI** $Pb(NO_3)_2$

Obliczenia:

$Pb^{2+} + 2I^- \rightarrow PbI_2\downarrow$

$PbCl_2 \rightleftharpoons Pb^{2+} + 2Cl^-$
(x, 2x)

$K_{SO} = [Pb^{2+}] \cdot [Cl^-]^2$

$K_{SO} = x \cdot (2x)^2$

$K_{SO} = 4x^3 \rightarrow x = \sqrt[3]{\frac{K_{SO}}{4}} = \sqrt[3]{\frac{1{,}7 \cdot 10^{-5}}{4}} = 0{,}0162\ \frac{mol}{dm^3}$ (S) $\rightarrow [Pb^{2+}]$

$n_{Pb^{2+}} = C \cdot V = 0{,}0162 \cdot 0{,}005 = 8{,}1 \cdot 10^{-5}$ mola Pb^{2+}

$V_{mix} = 5 + 2{,}5 = 7{,}5\ cm^3$

$[Pb^{2+}] = \frac{n}{V} = \frac{8{,}1 \cdot 10^{-5}}{0{,}0075} = 0{,}0108\ \frac{mol}{dm^3}$

$PbI_2 \rightleftharpoons Pb^{2+} + 2I^-$

$K_{SO} = [Pb^{2+}] \cdot [I^-]^2$

$[I^-] = \sqrt{\frac{K_{SO}}{[Pb^{2+}]}} = \sqrt{\frac{9{,}8 \cdot 10^{-9}}{0{,}0108}} = 9{,}526 \cdot 10^{-4}\ \frac{mol}{dm^3}$

$9{,}526 \cdot 10^{-4}$ mola — $1\ dm^3$
X — $0{,}0075\ dm^3$

$X = 7{,}14 \cdot 10^{-6}$ mola $I^- \rightarrow NaI$

$C = \frac{n}{V} = \frac{7{,}14 \cdot 10^{-6}\ mola}{0{,}0025\ dm^3} =$

$= 2{,}856 \cdot 10^{-3}\ \frac{mol}{dm^3}$ NaI

Zadanie 10.

W kolbie umieszczono 1,0 g tlenku wapnia, dodano 100 cm^3 wody, wymieszano i kolbę zamkniętą korkiem pozostawiono na kilka godzin. Następnie pobrano trochę roztworu i w temperaturze 25 °C zmierzono jego pH. Po pewnym czasie pomiar powtórzono, ale wartość pH nie zmieniła się i wynosiła 12,33. Przyjęto, że cały tlenek wapnia przereagował zgodnie z równaniem:

$$CaO + H_2O \rightarrow Ca(OH)_2$$

i ustaliła się równowaga między fazą stałą a roztworem:

$$Ca(OH)_2 \rightleftarrows Ca^{2+} + 2OH^-$$

$K_{so} = [Ca^{2+}] \cdot [OH^-]^2$

Oblicz wartość iloczynu rozpuszczalności (K_s) wodorotlenku wapnia w warunkach doświadczenia.

Obliczenia:

$pH = 12,33 \rightarrow pOH = 1,67$

$[OH^-] = 10^{-1,67}\ mol/dm^3$

$[OH^-] = 0,0214\ \frac{mol}{dm^3}$

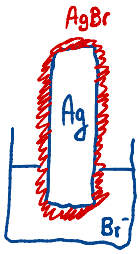
$[Ca^{2+}] = \frac{1}{2} \cdot 0,0214 = 0,0107\ \frac{mol}{dm^3}$

$K_{so} = 0,0107 \cdot 0,0214^2 =$

$= 4,9 \cdot 10^{-6}$

Zadanie 11.

Przykładem elektrody halogenosrebrowej jest elektroda bromosrebrowa, której działanie opisano równaniem:

$$AgBr\ (s) + e^- \rightleftarrows Ag\ (s) + Br^-\ (aq)$$

Potencjał tej elektrody zależy od stężenia jonów bromkowych i w temperaturze 298 K wyraża się równaniem:

$$E_{Ag/AgBr} = E^{\circ}_{Ag/AgBr} - 0{,}059 \log c_{Br^-}$$

Standardowy potencjał tej elektrody $E^{\circ}_{Ag/AgBr} = 0{,}071$ V.

W temperaturze 298 K potencjał elektrody bromosrebrowej zanurzonej w wodnym roztworze bromku srebra pozostającym w równowadze z osadem tej soli był równy $E_{Ag/AgBr} = 0{,}431$ V.

Oblicz wartość iloczynu rozpuszczalności bromku srebra K_s[AgBr] w temperaturze 298 K.

Obliczenia:

$$E = E^{\circ} - 0{,}059 \log [Br^-]$$

$$0{,}431 = 0{,}071 - 0{,}059 \log [Br^-]$$

$$0{,}36 = -0{,}059 \log [Br^-]$$

$$-6{,}1 = \log [Br^-]$$

$$[Br^-] = 10^{-6{,}1}$$

$$[Br^-] = 7{,}9 \cdot 10^{-7}\ \frac{mol}{dm^3}$$

$$\downarrow$$

$$[Ag^+]$$

$$K_{so}\ dla\ AgBr = [Ag^+] \cdot [Br^-] =$$

$$= 7{,}9 \cdot 10^{-7} \cdot 7{,}9 \cdot 10^{-7}$$

$$= 6{,}241 \cdot 10^{-13}$$